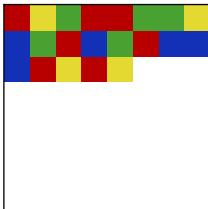

Seminar: Defragmentacija

Žan Magerl

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za računalništvo in informatiko

19. januar 2020

- Opis problema
- Fragmentacija
  - Vrste
  - Vzroki
  - Datotečni sistem
- Defragmentacija
  - Iskanje fragmentiranih datotek
  - Delovanje (teoretični algoritmi vs. implementacija v OS)
  - Implementirane rešitve
  - Defragmentacija in SSD
- Viri

- Fragmentacija upočasnjuje delovanje računalnika
- Razrobljenost datotek
- Lastnosti diska:
  - Mehanski deli
  - HDD vs SSD
- Defragmentacija odpravlja fragmentacijo
- Defragmentacija je težek problem (velika poraba virov, ...)

V splošnem poznamo 3 vrste fragmentacije:

- Datotečna fragmentacija
- Fragmentacija praznega prostora
- Fragmentacija povezanih datotek (lokalnost) → bolj abstraktna

Dve “kritični” operaciji:

- Brisanje datoteke
  - Z brisanje za seboj puščamo luknje (2 možnosti)
  - Dodajanje datotek v luknje:
    - *first-fit algorithm*
    - *best-fit algorithm*
    - *worst-fit algorithm*
  - Fragmentacija datoteke

- Razširjanje datoteke
  - Datoteke s pogostim spreminjanjem (logi, procesne datoteke, ipd.)
  - Datoteka se ne more širiti, če se za njo nahaja druga datoteka:
    - Premik celotne datoteke na novo lokacijo (počasno, ni vedno mogoče)
    - Fragmentiranje datoteke (hitro, poveča fragmentacijo → na dolgi rok ni dobro)

- Organizira in nadzoruje shranjevanje na disk
- Osnovna enota: datoteka
- Datoteke poleg vsebine uporabljajo tudi metapodatke (ID, dovoljenja, tip, lokacija, velikost, ...)
- Linux (ext4) uporabljam *inode*

Nekaj o pogostih pojmi s področja datotečnih sistemov

- Sektor
  - Najmanjša enota na disku (del tračnice)
  - Velikost: 512 B (tradicionalno), 4 KiB (AF)
- Blok
  - Z njimi upravlja/operira datotečni sistem (bločno-orientirana naprava)
  - Fiksne dolžine (odvisno od konfiguracije): ponavadi večkratnik velikosti bloka
- Ekstent
  - Kontinuiran prostor za datoteke
  - Ekstent je označen z začetnim končnim blokom
  - Datoteka je lahko sestavljena iz več ekstentov in v primeru fragmentirane datoteke, ima vsak fragment svoj ekstent

- Skupaj z razvojem OS so se razvijali tudi različni datotečni sistemi
- Določeni OS so lahko naloženi na diske samo z določenim datotečnim sistemom
- Najpogostejši datotečni sistemi
  - Linux: ext4
  - Windows: NTFS
  - MacOS: APFS (2017), HFS+

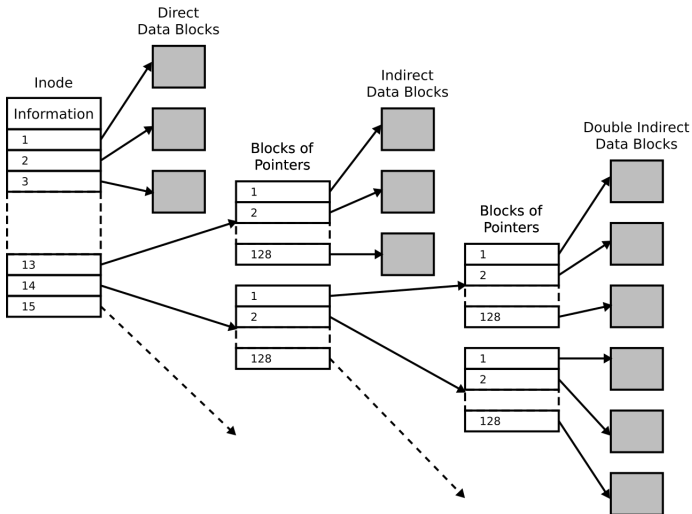
Iskanje fragmentiranih datotek

- Za postopek defragmentacije rabimo prvo najti fragmentirane datoteke
- Postopek iskanja je odvisen od OS in datočnega sistema
  - Principi so splošni, a podrobnosti se razlikujejo
- Metapodatki → ext: inode

Inode (ext2/ext3)

- Metapodatki: ID, velikost, dovoljenja, tip, ...
- Vsebujejo pa tudi lokacije blokov!
- Tabela vsebuje 15 kazalcev
  - Prvih 12 kazalcev kaže direktno na bloke
  - 13. kazalec kaže na tabelo kazalcev na bloke
  - 14. kazalec kaže na tabelo tabel kazalcev na bloke
  - 15. kazalec kaže na tabelo tabel tabel kazalcev
- Fragmentacijo datoteke ugotovimo iz skakanja naslovov

Inode (ext2/ext3)

Slika: Struktura inode kazalcev

- Metapodatki: ID, velikost, dovoljenja, tip, ...
- Namesto lokacije blokov vsebuje lokacije ekstentov:
  - Boljša prostorska učinkovitost
  - Lažje iskanje delcev datotek (fragmentov)

Filefrag

```
[zanmagerl@polhec test]$ filefrag -v large_file.mkv
Filesystem type is: ef53
File size of large_file.mkv is 1062965839 (259514 blocks of 4096 bytes)
ext:      logical_offset:      physical_offset: length:  expected: flags:
  0:         0..      2047:    9189376..    9191423:    2048:
  1:      2048..    34815:    9193472..    9226239:    32768:    9191424:
  2:     34816..    67583:    9226240..    9259007:    32768:
  3:     67584..   100351:    9259008..    9291775:    32768:
  4:    100352..   133119:    9291776..    9324543:    32768:
  5:    133120..   165887:    9324544..    9357311:    32768:
  6:    165888..   198655:    9357312..    9390079:    32768:
  7:    198656..   231423:    9390080..    9422847:    32768:
  8:    231424..   245759:    9422848..    9437183:   14336:
  9:    245760..   247807:    9648128..    9650175:    2048:    9437184:
 10:   247808..   259513:    9658368..    9670073:   11706:    9650176: last,eof
large_file.mkv: 4 extents found
```

[Slika](#): Seznam ekstentov datoteke velike približno 1 GB

Lokacija datoteke

```
[zanmagerl@polhec test]$ stat a.txt
  File: a.txt
  Size: 47          Blocks: 8          IO Block: 4096   regular file
Device: fd02h/64770d   Inode: 3688594       Links: 1
Access: (0664/-rw-rw-r--)  Uid: ( 1000/zanmagerl)   Gid: ( 1000/zanmagerl)
Context: unconfined_u:object_r:user_home_t:s0
Access: 2020-01-12 13:41:58.341837789 +0100
Modify: 2020-01-12 13:33:04.186149731 +0100
Change: 2020-01-12 13:33:04.193149760 +0100
 Birth: 2020-01-12 13:33:04.186149731 +0100
[zanmagerl@polhec test]$ sudo debugfs -R "blocks <3688594>" /dev/mapper/fedora-home
debugfs 1.44.6 (5-Mar-2019)
9124392
[zanmagerl@polhec test]$ address=$((9124392+4096/512))
[zanmagerl@polhec test]$ sudo dd if=/dev/mapper/fedora-home bs=512 skip=$address count=1 status=none | hexdump -C
00000000  50 6f 7a 64 72 61 76 6c  6a 65 6e 20 73 70 72 65  |Pozdravljen spre|
00000010  68 61 6a 61 6c 65 63 20  70 6f 20 64 61 74 6f 74  |hajalec po datot|
00000020  65 63 6e 65 6d 20 73 69  73 74 65 6d 75 21 0a 00  |ecnem sistemu!..|
00000030  00 00 00 00 00 00 00 00  00 00 00 00 00 00 00 00  |.....|
*
00000200
[zanmagerl@polhec test]$ cat a.txt
Pozdravljen sprehajalec po datotecnem sistemu!
```

Slika: Prikaz iskanja datoteke zgolj z inode-om datoteke

- Možnosti:
  - Eno datoteko
  - Del diska
- Pri eni datoteki stvar preprosta:
  - Pregledamo disk in si shranimo prosti prostor v terice: (lokacija, velikost)
  - Poiščemo datoteko, ki jo želimo defragmentirati
  - Pregledamo št. fragmentov, se odločimo ali lahko datoteko spravimo v eno izmed prej najdenih lokacij prostega prostora
  - Če se to da, datoteko enostavno premaknemo na novo mesto.

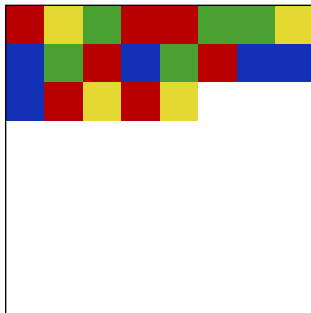
Trije pristopi:

- Prvi naivnejši pristop bo z uporabo večjega kosa praznega diska, ki bo deloval kot začasno odlagališče.
- Drugi pristop bo bil časovno počasnejši kot prvi algoritem, a bo porabil manj diska.
- Tretji pristop se bo posluževal filozofije sortiranja s štetjem, kar bomo poiskusili implementirati s čim manj porabe zunanjega prostora in bo združeval prednosti obeh prejšnjih enostavnejših pristopov.

Hipotetičen osnoven primer

Trije pristopi:

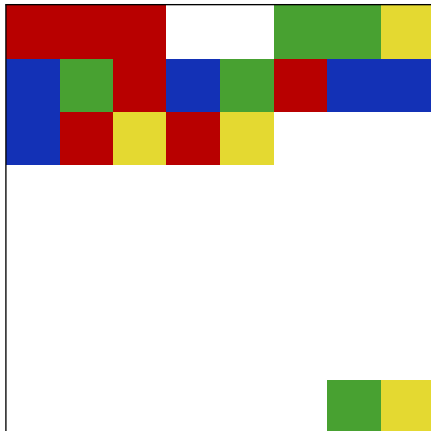
- 64 blokov velik disk in 4 močno fragmentirane datoteke
- Gledamo na bloke kot na bloke in kot na bloke, na katere kažejo kazalci
- Cilj: čim bolj učinkovita fragmentacija

Pristop z veliko porabo prostora

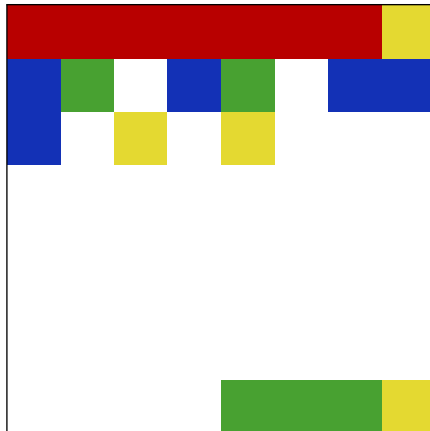
- V tem pristopu si privoščimo veliko prostora za premikanje blokov
- Postopek:
  - V i -ti iteraciji obhoda bo naš cilj da defragmentiramo i -to datoteko
  - Ko pridemo do bloka, ki ne spada k naši datoteki, ga preskočimo
  - Ko pridemo do bloka, ki spada k i -ti datoteki, in se za našo do sedaj defragmentirano datoteka nahaja nek drugi neprazen blok, blok odložimo na odlagališče in na njegovo mesto postavimo najdeni blok
  - V primeru praznega prostora pa blok samo prekopiramo na prazno mesto.
  - Ta postopek nadaljujemo dokler ni naša datoteka v celoti defragmentirana.
  - Nato ves postopek ponovimo, le da poleg iskanja fragmentov na fragmentiranemu delu diska, datoteke iščemo tudi po odlagališču.

Pristop z veliko porabo prostora

Slika: Stanje diska po dveh zamenjavah

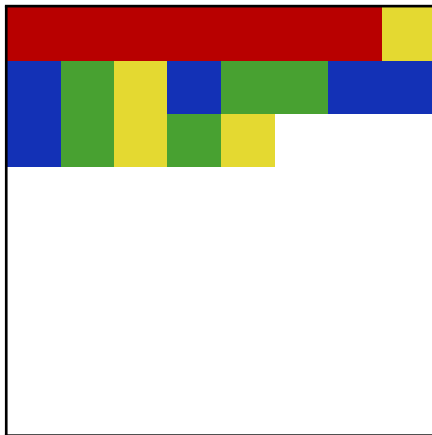
Pristop z veliko porabo prostora

Slika: Stanje diska po koncu prvega obhoda

- Postopek:
  - V i -ti iteraciji obhoda bo naš cilj da defragmentiramo i -to datoteko
  - Na začetku imamo tako samo prvi fragment datoteke, nato se sprehajamo po disku in iščemo naslednji fragment te datoteke.
  - Ko najdemo naslednji blok te datoteke ga zamenjamo z blokom, ki je takoj za zadnjim blokom datoteke.
  - Postopek ponavljamo dokler ne pridemo do konca diska in smo zaporedno zložili vse fragmente prve datoteke.
  - Enako storimo za vse preostale datoteke.
  - Na koncu moramo vsako datoteko sedaj še notranjo sortirati, saj smo lahko z zamenjavami vrstni red porušili

Pristop z manjšo porabo prostora

Slika: Stanje diska po 1. obhodu algoritma

Manj naiven pristop

- Pri tem pristopu se bomo poslužili ideje sortiranja s štetjem (*angl. counting sort*).
- Ideja je, da se prvič sprehodimo čez fragmentiran disk in seštejemo število fragmentov vsake datoteke.
- Te fragmente nato pretopimo v indekse (seštevanje fragmentov)
- Za naš konkretni primer, bi tabela zgledala takole:

	Rdeča	Rumena	Zelena	Modra
vsota	7	4	5	5
indeks	0	7	11	16

Manj naiven pristop

```
[polhec@localhost C]$ ./a.out
Data before being sorted:
1 2 3 1 1 3 3 2 4 3 1 4 3 1 4 4 4 1 2 1 2

Indexes for fragments:
0 7 11 1 2 12 13 8 16 14 3 17 15 4 18 19 20 5 9 6 10

Number of swaps during sorting: 17

Data after being sorted in in-place fashion:
1 1 1 1 1 1 1 2 2 2 2 3 3 3 3 3 4 4 4 4 4
```

Slika: Izhod programa v C-ju

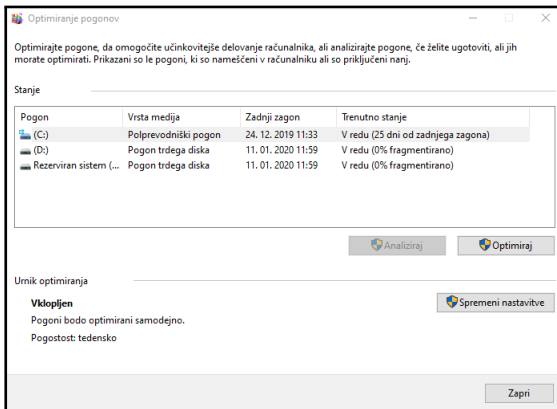
- Zgoraj opisani algoritmi so zgolj koncepti
- Zavedati se moramo, da so bloki v resnici velike enote in je samo prepisovanje blokov časovno zahtevno.
- Če bi sistem deloval tako, kot zgornji algoritmi, torej da bi prepisaval blok po blok bi to trajalo veliko časa, saj največ časa traja premikanje bralno-pisalne glave na disk.
- In ker so datoteke sestavljene iz mnogo blokov (v 1 GB veliki datoteki jih je recimo okoli 260.000) bi bila defragmentacija še mnogo počasnejši proces kot v resnici je.
- izboljšava → namesto izvajanja postopka premikanja na lokacijo bloka, branja bloka, premikanja na odlagališče in pisanja na odlagališče, za vsak blok posebej, to izvedemo za cel fragment skupaj in ne za vsak blok posebej

- Poleg tega iskanje po disku ni implementirano z linearnim iskanjem po celem disku, saj bi to trajalo zelo dolgo časa.
- ext4 → inode
- Prazni prostor → bitna tabela
- *buddy allocator* (vrne ekstent)

- Preventiva boljša kot kurativa
- Tekom let razvoja so postajali datotečni sistemi vedno bolj in bolj inteligentni glede preprečevanja fragmentacije
- ext4: izredno dober in defragmentacije v veliki večini primerov ne potrebuje
- Shranjevanje datotek razpršeno

Programi za defragmentacijo

- Množica programov
- Večini je skupno to, da zelo skrivajo, kako točno delujejo in žal ne moremo vedeti kakšne pristope uporabljajo za defragmentacijo
- Windowsu: “Defragmentiraj in optimiraj pogone”,

- Glavna slabost fragmentacije: “počasnost” bralno-pisalne glave
- SSD ne vsebujejo mehanskih delov
- Bliskovna (*angl. flash*) tehnologija → ni latence, omejeno število pisalnih operacij
- Pogosta defragmentacija (močno) odsvetovana
- Nujna defragmentacija: maksimalni prag fragmentiranosti → metapodatki
- Windows 1x mesečno po privzetih nastavitvah “optimizira” tudi SSD diske